ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнес-технологій та економіки

Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни (обов'язкова)

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Обсяг освітнього компоненту: кількість годин – 180; кредитів – 6;
семестр − 2; вид контролю – екзамен

Освітня програма «Регіональне управління»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність – D4 «Публічне управління та адміністрування»

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

КРАВЧЕНКО ТЕТЯНА АНАТОЛІЇВНА

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування

Контактна інформація:
− +38(097) 540-33-33;
− t.kravchenko@zp.edu.ua

Час і місце проведення консультацій:
– конференція Zoom, згідно розкладу консультацій

ОПИС КУРСУ

Навчальна дисципліна «Публічне управління розвитком регіонів і територіальних громад» є обов'язковим профілеутворювальним освітнім компонентом ОПП «Регіональне управління» та закладає теоретичні й інституційні засади публічного управління територіальним розвитком на регіональному та місцевому рівнях. У центрі курсу − розвиток регіонів і територіальних громад як об'єкт публічного управління; при цьому територіальна громада розглядається також як суб'єкт визначення власних потреб, пріоритетів і можливостей розвитку. Предметними напрямами курсу є територіальна диференціація, державна регіональна політика та стратегічне планування, інституційна взаємодія і багаторівневе врядування, стратегування розвитку територіальних громад, їх спроможність, стійкість і відновлення.

Курс структуровано за двома взаємопов'язаними змістовими модулями: перший розкриває теорію та інституційні засади регіонального врядування і державної регіональної політики; другий − публічне управління розвитком територіальних громад у вимірах стратегування, спроможності, стійкості та відновлення.

Опанування дисципліни вибудовано за логікою послідовного переходу від концептуальних, політичних та інституційних засад аналізу територіального розвитку до управлінської діагностики території, формування й зіставлення альтернатив та обґрунтування

управлінського рішення.

Прикладне значення компонента полягає у формуванні здатності діагностувати конкретні проблеми регіонального і місцевого розвитку, працювати з нормативними, стратегічними, статистичними й аналітичними джерелами, визначати суб'єктів та умови розв'язання територіальних проблем, оцінювати правові, ресурсні, організаційні, часові й безпекові обмеження та готувати професійно придатні аналітичні матеріали, пропозиції і проєкти управлінських рішень. Результати опанування дисципліни використовуються під час проходження виробничої практики й підготовки кваліфікаційної роботи.

Особливості курсу

Особливість курсу зумовлена тим, що публічне управління розвитком територій України здійснюється за суттєво змінених безпекових, демографічних, ресурсних та інституційних умов воєнного стану. Різний характер і масштаб територіальних втрат, внутрішнє переміщення населення, зміна ресурсних можливостей і рівня безпекових ризиків обмежують можливість застосування уніфікованих управлінських підходів та потребують диференційованого публічно-управлінського реагування з урахуванням стану, потреб і перспектив прифронтових, постраждалих, деокупованих та інших територій. Європейська інтеграція України водночас посилює вимоги до стратегічного планування регіонального розвитку, міжрівневої узгодженості рішень, обґрунтованості територіальних пріоритетів, моніторингу змін та оцінювання результативності державної регіональної політики.

Ключові особливості курсу в умовах воєнного стану та європейської інтеграції:

− **диференційований підхід до територій** − аналіз регіонів і територіальних громад з урахуванням відмінностей їх стану, потенціалу, втрат, ресурсних можливостей, безпекових ризиків і перспектив розвитку;

− **поєднання завдань розвитку, стійкості та відновлення** − розгляд поточних потреб територій у взаємозв'язку зі збереженням критично важливих функцій, адаптацією до змін і довгостроковими цілями розвитку;

− **увага до багаторівневої та міжінституційної взаємодії** − аналіз взаємодії державного, регіонального і місцевого рівнів, розподілу компетенції, координації та відповідальності суб'єктів під час підготовки й реалізації рішень щодо територіального розвитку;

− **опора на офіційні та перевірені джерела** − робота з чинними нормативно-правовими актами, стратегічними документами, офіційними статистичними даними й аналітичними матеріалами для діагностики територіальних проблем та обґрунтування управлінських рішень;

− **прикладна спрямованість і робота з реальними управлінськими ситуаціями** − аналіз проблем прифронтових, постраждалих і деокупованих територій; Запорізький регіон використовується як важливе кейсове поле разом з іншими регіонами та територіальними громадами України;

− **послідовний перехід від аналізу проблеми до обґрунтування рішення** − визначення територіальної проблеми, оцінювання інституційних і ресурсних умов, спроможності та стійкості території, формування й зіставлення альтернатив з урахуванням правових, організаційних, часових і безпекових обмежень та можливих наслідків управлінського вибору.

Переваги курсу

Курс орієнтований не на відтворення окремих теоретичних положень, а на формування цілісної професійної здатності аналізувати розвиток регіонів і територіальних громад та обґрунтовувати рішення відповідно до конкретних умов території. Його переваги визначаються поєднанням системного розуміння територіального розвитку, роботи з реальними управлінськими ситуаціями та підготовки професійно придатних результатів.

− **цілісне бачення територіального розвитку** − курс поєднує державну регіональну політику, стратегічне планування, багаторівневе врядування, спроможність, стійкість і відновлення територій у єдиній логіці публічного управління;

– **поєднання регіонального та місцевого рівнів** – здобувач навчається бачити взаємозв'язок загальнодержавних і регіональних пріоритетів із потребами, ресурсами та можливостями конкретних територіальних громад;

– **урахування умов воєнного стану та відновлення** – курс розвиває здатність аналізувати проблеми прифронтових, постраждалих і деокупованих територій та обґрунтовувати рішення з урахуванням безпекових, ресурсних і часових обмежень, використовуючи Запорізький регіон як важливе кейсове поле;

– **розвиток аналітичного й причинно-наслідкового мислення** – навчання спрямоване на вміння відмежовувати прояви проблеми від її причин, визначати суспільно значущі наслідки, оцінювати умови й обмеження та визначати підстави публічно-управлінського реагування;

– **робота з реальними джерелами та даними** – здобувачі використовують нормативно-правові акти, стратегічні документи, офіційні статистичні дані та аналітичні матеріали, що наближає навчальні завдання до професійної практики органів публічної влади;

– **формування здатності до обґрунтованого управлінського вибору** – курс навчає формувати кілька реалістичних альтернатив, зіставляти їх за визначеними критеріями, оцінювати можливі наслідки та аргументувати вибір рішення;

– **підготовка професійно придатних аналітичних матеріалів** – результати навчальної роботи оформлюються у вигляді аналітичних висновків, пропозицій, рекомендацій та проєктів управлінських рішень, придатних для використання у професійній діяльності;

– **безпосередній зв'язок із подальшою освітньою та професійною траєкторією** – набуті знання й уміння використовуються під час виробничої практики, підготовки кваліфікаційної роботи та розв'язання професійних завдань у сфері регіонального і місцевого публічного управління

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів інтегрованої професійної здатності системно аналізувати розвиток регіону або територіальної громади як об'єкт публічного управління, виявляти та формулювати суспільно значущі територіальні проблеми, встановлювати їх причини, наслідки й прояви територіальної диференціації, аналізувати державну регіональну політику та систему стратегічного планування, визначати локальний публічний інтерес, оцінювати інституційні взаємозв'язки, компетенцію і координацію суб'єктів публічної влади, спроможність і стійкість територіальної громади, ризики та умови відновлення.

Опанування дисципліни спрямоване на формування здатності співвідносити стратегічні цілі з фактичними умовами території, формувати й зіставляти реалістичні управлінські альтернативи з урахуванням правових, ресурсних, організаційних, часових і безпекових обмежень, оцінювати їх прямі й опосередковані, коротко- та довгострокові політичні, соціальні, економічні, екологічні та інші територіальні наслідки й на цій основі аргументовано обґрунтовувати професійно придатні управлінські рішення щодо розвитку, стійкості та відновлення регіонів і територіальних громад.

Компетентності, які формуються під час вивчення дисципліни

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК11. Здатність аналізувати процеси регіонального та місцевого розвитку, оцінювати спроможність територіальних громад і органів публічної влади, визначати управлінські проблеми територій та обґрунтовувати рішення у сфері регіонального врядування, державної регіональної політики, стійкості громад і повоєнного відновлення.

СК12. Здатність застосовувати організаційні, правові, комунікаційні, кадрові, цифрові, фінансові та ресурсні інструменти публічного управління для підготовки, реалізації, моніторингу й оцінювання управлінських рішень на регіональному та місцевому рівнях.

Результати навчання

РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основи та технології прийняття управлінських рішень.

РН02. Розв’язувати складні задачі публічного управління та адміністрування з урахуванням вимог законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю; застосовувати сучасні моделі, підходи, технології та міжнародний досвід під час проєктування й реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур.

РН07. Уміти розробляти національні та регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз, комплексний підхід і методи командної роботи.

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, цілей, наявних законодавчих, часових і ресурсних обмежень, а також оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки можливих варіантів рішень.

РН13. Аналізувати процеси регіонального та місцевого розвитку, визначати управлінські проблеми територіальних громад, оцінювати їх спроможність і обґрунтовувати рішення щодо стійкості, розвитку та повоєнного відновлення територій.

РН14. Готувати професійно обґрунтовані аналітичні матеріали, пропозиції, проєкти управлінських рішень і рекомендації для суб’єктів публічного управління на регіональному та місцевому рівнях з урахуванням правових, ресурсних, організаційних і безпекових обмежень.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Пререквізити: вивчення дисципліни ґрунтується на компетентностях, формування яких передбачено попередніми освітніми компонентами ОПП «Регіональне управління»:
загальні компетентності: ЗК01, ЗК02, ЗК03, ЗК04, ЗК05, ЗК06, ЗК07;
спеціальні компетентності: СК04, СК08, СК11, СК12.

ПЕРЕЛІК ТЕМ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний матеріал дисципліни структуровано за двома змістовими модулями, кожен з яких охоплює чотири теми. На опанування кожної теми передбачено по 4 години лекційних і 4 години практичних занять. Загальний обсяг аудиторної роботи становить 64 години: 32 години лекцій та 32 години практичних занять.

Змістовий модуль 1. Теорія та інституційні засади регіонального врядування і державної регіональної політики

Номер тижня	Тема лекції	Год.	Практичне заняття	Год.
1–2	**Тема 1. Регіональний розвиток як об'єкт публічного управління**	4	Проблемно-аналітичне обговорення умов, за яких територіальна зміна набуває значення предмета публічного управління. Аналіз взаємозв'язків соціальних, економічних, демографічних, просторових, екологічних і безпекових змін у конкретній територіальній ситуації. Розмежування територіальної зміни, її суспільно значущих наслідків та управлінської проблеми. Визначення публічного інтересу та підстав публічно-управлінського реагування.	4
3–4	**Тема 2. Територіальна диференціація та функціональні типи територій у державній регіональній політиці**	4	Порівняльний аналіз територій із різними характеристиками розвитку. Добір та інтерпретація показників сталого і територіального розвитку. Розмежування територіальних відмінностей, нерівномірності розвитку і суспільно значущих диспропорцій. Оцінювання управлінського значення функціональних типів територій та обґрунтування диференційованого публічно-управлінського реагування.	4
5–6	**Тема 3. Державна регіональна політика України: стратегічне планування та трансформація в умовах війни, відновлення і європейської інтеграції**	4	Аналіз взаємозв'язку територіальних проблем із цілями та пріоритетами державної регіональної політики. Робота зі стратегічними документами державного, регіонального і місцевого рівнів. Оцінювання узгодженості цілей, завдань, ресурсного забезпечення й очікуваних результатів. Аналіз відповідності стратегічних документів вимогам законодавства у сфері державної регіональної політики. Аналіз впливу війни, відновлення та європейської інтеграції на пріоритети політики, стратегічне планування, моніторинг та оцінювання результативності.	4

7–8	**Тема 4. Інституційна система та багаторівневе врядування регіонального розвитку: суб'єкти, повноваження, координація і відповідальність**	4	Аналіз інституційної ситуації щодо розв'язання конкретної територіальної проблеми з визначенням суб'єктів, їх функціональних ролей, компетенції, повноважень і відповідальності. Виявлення нормативно зумовлених суперечностей, прогалин компетенції, дублювання функцій і правових обмежень. Оцінювання вертикальної та горизонтальної координації, міжмуніципальної, міжрегіональної та міжінституційної взаємодії.	4

Змістовий модуль 2. Публічне управління розвитком територіальних громад: стратегування, спроможність, стійкість і відновлення

Номер тижня	Тема лекції	Год	Практичне заняття	Год
9–10	**Тема 5. Територіальна громада як суб'єкт розвитку: локальний публічний інтерес і управлінська діагностика території**	4	Управлінська діагностика територіальної ситуації на основі статистичних, стратегічних, адміністративних та аналітичних матеріалів. Визначення локального публічного інтересу та аналіз позицій заінтересованих сторін. Розмежування потреби, проявів проблеми, її безпосередніх і структурних причин. Оцінювання потенціалу, ресурсів, ризиків і обмежень території та формулювання територіальної проблеми як конкретного управлінського завдання.	4
11–12	**Тема 6. Стратегування та спроможність територіальної громади: пріоритети, ресурси й реалізація розвитку**	4	Зіставлення альтернативних стратегічних пріоритетів розвитку громади та аргументація стратегічного вибору. Співвіднесення локального публічного інтересу, цілей розвитку, ресурсних можливостей і обмежень. Оцінювання впливу вимог національної безпеки на визначення стратегічних пріоритетів та здійсненність рішень щодо розвитку громади. Розмежування ресурсної забезпеченості та фактичної спроможності громади. Оцінювання можливостей співробітництва територіальних громад, партнерства і зовнішньої підтримки та умов збереження суб'єктності громади.	4
13–14	**Тема 7. Стійкість і відновлення територіальних громад в умовах кризових і безпекових ризиків**	4	Аналіз кризової або безпекової ситуації з визначенням вразливості території, критично важливих функцій і публічних послуг. Розмежування спроможності, стійкості, відновлення та довгострокового розвитку. Порівняння потреб територій із різним характером втрат і безпекових умов. Визначення пріоритетів відновлення з урахуванням ресурсних, часових і безпекових обмежень та перспектив подальшого розвитку території.	4
15–16	**Тема 8. Обґрунтування**	4	Комплексний аналіз управлінської ситуації з формулюванням територіальної проблеми, очікуваного результату та визначенням компетентних суб'єктів.	4

	та оцінювання управлінських рішень щодо розвитку, стійкості й відновлення територій		Формування реалістичних альтернатив і критеріїв їх зіставлення. Оцінювання правової допустимості, ресурсної та організаційної здійсненності, часових і безпекових обмежень та можливих територіальних наслідків. Аргументований вибір рекомендованого рішення й формулювання стислого аналітичного висновку, пропозиції або рекомендації.	

Разом: лекції − **32 години**; практичні заняття − **32 години**; аудиторна робота − **64 години**.

Перший контрольний захід поточного контролю проводиться після опрацювання Тем 1−4, другий − після опрацювання Тем 5−8. Їх зміст відповідає результатам навчання, сформованим у межах відповідного змістового модуля.

Практична підготовка здобувачів може доповнюватися ознайомленням із використанням систем електронного обліку, моніторингу та підтримки прийняття управлінських рішень відповідно до Договору про співпрацю щодо використання спеціалізованого програмного забезпечення в освітньому процесі від 20.08.2026, укладеного між НУ «Запорізька політехніка» та Управлінням зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності Запорізької обласної державної адміністрації. За попереднім погодженням сторін можливі демонстрації, консультації фахівців та опрацювання навчальних кейсів із використанням тестових, модельних або знеособлених даних, зокрема в дистанційному форматі. У межах дисципліни ці форми співпраці спрямовані на аналіз інформаційного забезпечення управлінської діагностики територій, моніторингу розвитку та обґрунтування публічно-управлінських рішень. Самостійний доступ здобувачів до робочих інформаційних систем партнера не передбачається. Договір: https://zp.edu.ua/wp-content/uploads/2026/10/dogovir-d4-programne-zabezpechennya.pdf

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота є складовою опанування кожної теми дисципліни та спрямована на застосування теоретичних положень до аналізу конкретних проблем регіонального і місцевого розвитку. Її виконання передбачає роботу з нормативно-правовими актами, стратегічними документами, офіційними статистичними даними та аналітичними матеріалами, проведення порівняльного й ситуаційного аналізу, оцінювання територіальних умов і обмежень, формування управлінських альтернатив та підготовку стислих професійно придатних аналітичних матеріалів.

Загальний обсяг самостійної роботи становить **116 годин**. Її результати враховуються під час поточного оцінювання відповідної теми і повторно як окремий вид навчальної діяльності не оцінюються.

№	Тема	Зміст самостійної роботи	Очікуваний результат	Контроль	Год.
1	**Регіональний розвиток як об'єкт публічного управління**	Опрацювання ключових теоретичних положень теми та аналіз конкретної територіальної ситуації. Визначення взаємопов'язаних соціальних, економічних, демографічних, просторових, екологічних і безпекових змін; розмежування територіальної зміни, її суспільно значущих наслідків та управлінської проблеми; визначення публічного інтересу та підстав публічно-управлінського реагування.	Стисла аналітична характеристика територіальної ситуації з формулюванням управлінської проблеми, її причин і суспільно значущих наслідків.	Перевірка аналітичного матеріалу; обговорення результатів на практичному занятті.	**14**
2	**Територіальна диференціація та функціональні типи територій у державній регіональній політиці**	Порівняння двох територій за дібраними показниками сталого і територіального розвитку. Аналіз значень, співвідношень і динаміки показників; виявлення територіальних відмінностей і суспільно значущих диспропорцій; визначення управлінського значення функціонального типу території.	Порівняльна аналітична таблиця з інтерпретацією показників та висновком щодо необхідності й характеру диференційованого управлінського реагування.	Перевірка порівняльного аналізу; аргументація висновків на практичному занятті.	**14**
3	**Державна регіональна політика України: стратегічне планування та трансформація в умовах війни, відновлення і європейської інтеграції**	Опрацювання стратегічних документів державного, регіонального та місцевого рівнів. Перевірка відповідності їхніх цілей, завдань і порядку розроблення вимогам законодавства у сфері державної регіональної політики Встановлення зв'язку між територіальною проблемою, стратегічними цілями, завданнями, ресурсним забезпеченням та очікуваними результатами. Аналіз впливу воєнних умов, відновлення та європейської інтеграції на зміст і пріоритети державної регіональної політики.	Аналітична матриця узгодженості стратегічних цілей і завдань різних рівнів із висновком щодо виявлених суперечностей, розривів або потреби коригування.	Перевірка аналітичної матриці; професійне обговорення результатів.	**15**

4	**Інституційна система та багаторівневе врядування регіонального розвитку: суб'єкти, повноваження, координація і відповідальність**	Аналіз конкретної територіальної проблеми з визначенням суб'єктів, їх компетенції, повноважень, функціональних ролей та відповідальності. Робота з нормативно-правовими положеннями; виявлення можливих прогалин компетенції, дублювання функцій, правових обмежень і проблем координації.	Структурована схема взаємодії суб'єктів із поясненням розподілу компетенції, відповідальності та необхідних форм вертикальної й горизонтальної координації.	Перевірка схеми та аналітичного обґрунтування; участь у професійній дискусії.	**15**
5	**Територіальна громада як суб'єкт розвитку: локальний публічний інтерес і управлінська діагностика території**	Проведення управлінської діагностики обраної територіальної громади на основі статистичних, стратегічних, адміністративних та аналітичних матеріалів. Визначення локального публічного інтересу, основних заінтересованих сторін, проявів проблеми, її безпосередніх і структурних причин, потенціалу, ресурсів, ризиків та обмежень території.	Аналітична записка з діагностикою конкретної територіальної проблеми та її формулюванням як управлінського завдання.	Перевірка аналітичної записки; обговорення сформульованої проблеми на практичному занятті.	**14**
6	**Стратегування та спроможність територіальної громади: пріоритети, ресурси й реалізація розвитку**	На основі результатів діагностики території формування кількох можливих стратегічних пріоритетів розвитку. Урахування вимог національної безпеки під час оцінювання стратегічних альтернатив та умов їх реалізації. Оцінювання їх відповідності локальному публічному інтересу, ресурсним можливостям і обмеженням громади; розмежування ресурсної забезпеченості та фактичної спроможності. Аналіз можливостей співробітництва громад, партнерства та зовнішньої підтримки.	Порівняльна характеристика стратегічних альтернатив з аргументованим визначенням пріоритету та оцінкою умов його реалізації.	Перевірка аналітичного матеріалу; аргументований захист обраного пріоритету.	**14**
7	**Стійкість і відновлення територіальних громад в умовах кризових і безпекових**	Аналіз територіальної ситуації з визначенням основних вразливостей, критично важливих функцій і публічних послуг, безпекових, демографічних, ресурсних та інституційних	Аналітична таблиця вразливостей і чинників стійкості та обґрунтований перелік пріоритетів	Перевірка аналітичного матеріалу; порівняльне обговорен	**15**

	ризиків	ризиків. Визначення співвідношення короткострокового реагування, адаптації, відновлення і довгострокового розвитку. Обґрунтування пріоритетів відновлення для території з урахуванням характеру втрат і перспектив розвитку.	відновлення з визначенням основних обмежень їх реалізації.	ня рішень щодо територій із різними умовами розвитку.	
8	**Обґрунтування та оцінювання управлінських рішень щодо розвитку, стійкості й відновлення територій**	Комплексний аналіз конкретної територіальної проблеми: визначення очікуваного результату, компетентних суб'єктів та умов розв'язання; формування кількох реалістичних альтернатив; визначення критеріїв їх зіставлення; оцінювання правової допустимості, ресурсної й організаційної здійсненності, часових і безпекових обмежень, прямих і опосередкованих, коротко- та довгострокових наслідків.	Стислий професійний аналітичний матеріал із порівнянням альтернатив, аргументованим вибором рекомендованого рішення, визначенням очікуваного результату та основних передумов його реалізації.	Перевірка аналітичного матеріалу; аргументований захист рекомендованого рішення.	**15**
	Усього				**116**

Самостійна робота виконується з використанням дистанційно доступних офіційних джерел і матеріалів, розміщених у Moodle. Для аналізу можуть використовуватися територіальні громади й регіони України з різними умовами розвитку; Запорізький регіон використовується як важливе кейсове поле, зокрема для дослідження проблем прифронтових і постраждалих територій. Конкретний об'єкт аналізу та вимоги до відповідного навчального матеріалу визначаються завданням до теми.

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

Для опанування дисципліни використовуються нормативно-правові акти, стратегічні документи, навчальні та наукові видання, офіційні інформаційні ресурси й аналітичні матеріали, що безпосередньо пов'язані з тематикою державної регіональної політики, регіонального врядування, розвитку територіальних громад, їх спроможності, стійкості та відновлення. Повний перелік нормативних, навчальних, наукових і довідкових джерел наведено у Програмі навчальної дисципліни; у силабусі представлено першочергові матеріали для систематичної навчальної роботи.

1. Основні нормативно-правові та стратегічні джерела

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-вр.

2. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/156-19.

3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021−2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/695-2020-п.

4. Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів : постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/816-2023-п.

5. Про визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територій до різних функціональних типів : постанова Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1493. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/1493-2025-п.

6. Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад : постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2023 № 731. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/731-2023-п.

Під час виконання навчальних завдань використовуються чинні редакції нормативно-правових актів і стратегічних документів.

2. Основна навчальна та наукова література

1. Регіональне управління : навч. посіб. / М. М. Їжа та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 651 с.

2. Гуторова О. О., Пасемко Г. П., Таран О. М. Планування розвитку територіальної громади : навч.-метод. посіб. Харків : ДБТУ, 2024. 306 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/57905/1/NMP_Terytorial_ni%20_hromady_24.pdf

3. Борщевський В. В., Чех М., Василиця О. Управління територіальними громадами в умовах інституційних трансформацій: український контекст : навч. посіб. Львів, 2025. 75 с. URL: http://ird.gov.ua/irdp/p20250032.pdf.

3. Публікації автора курсу

1. Кравченко Т. А. Територіальна громада як суб’єкт відновлення України: інституційна суб’єктність і трансформація місцевого публічного управління. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2026. № 2. С. 98−104. DOI: 10.32782/1813-3401.2026.2.14. URL: https://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2026/16.pdf.

2. Кравченко Т. А., Гудзь П. В. Пріоритети публічної політики регіонального та місцевого розвитку як домінанти повоєнного відновлення України. *Успіхи і досягнення у науці. Серія «Управління та адміністрування»*. 2025. № 9 (19). С. 553−571. DOI: 10.52058/3041-1254-2025-9(19)-553-571. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/29308/29264.

3. Кравченко Т. А. Релокація підприємств та підтримка бізнесу громадами в умовах воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2024. № 4. С. 78−84. DOI: 10.32782/1813-3401.2024.4.13. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2024/15.pdf.

4. Аналітичні та довідкові матеріали

1. Інституційна складова регіональної політики: агенції регіонального розвитку : аналіт. доп. / А. Головка, О. Їжак, В. Химинець та ін. ; за наук. ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2024. 43 с. DOI: 10.53679/NISS-analytrep.2024.14.

2. Ukraine − Fifth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA5): February 2022 − December 2025 / World Bank Group, Government of Ukraine, European Commission, United Nations. Washington, DC : World Bank, 2026. Report No. 208436.

5. Офіційні інформаційні ресурси

1. Законодавство України : офіційна база даних Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws.
2. Урядовий портал : Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. URL: https://www.kmu.gov.ua/.
3. Електронний навчальний курс ОК01 у системі Moodle НУ «Запорізька політехніка» − лекційні матеріали, презентації, завдання до практичних занять і самостійної роботи, матеріали поточного контролю: https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=9525.

Для конкретних тем викладач може рекомендувати додаткові чинні офіційні нормативні, стратегічні, статистичні та аналітичні джерела, необхідні для аналізу актуальної територіальної ситуації.

ОЦІНЮВАННЯ

Загальні засади та розподіл балів

Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною шкалою та охоплює поточний контроль протягом семестру й підсумковий контроль у формі семестрового екзамену. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить 60 балів: 40 балів за Темами 1−8 та 20 балів за два контрольні заходи за змістовими модулями. Екзаменаційна складова − 40 балів. Підсумкова оцінка визначається додаванням балів за всі передбачені види контролю.

Вид навчальної діяльності та контролю	**Максимальна кількість балів**
Тема 1	6
Тема 2	5
Тема 3	5
Тема 4	4
Контрольний захід 1	**10**
Тема 5	6
Тема 6	5
Тема 7	4
Тема 8	5
Контрольний захід 2	**10**
Семестровий екзамен	**40**
Усього	**100**

Оцінювання за кожною темою охоплює результати роботи на практичних заняттях і виконання завдань самостійної роботи. Результати самостійної роботи враховуються в межах відповідної теми та повторно як окремий вид навчальної діяльності не оцінюються. Кожний контрольний захід оцінюється окремо й не замінює оцінювання роботи за темами.

Поточне оцінювання за Темами 1−8

Оцінювання кожної теми передбачає три складові: виконання аналітичного або практичного завдання; представлення та аргументований захист отриманих результатів; розв’язання окремого короткого ситуаційного завдання (мінікейсу).

Теми	Аналітичне / практичне завдання	Захист	Мінікейс	Разом
Т1, Т5	4	1	1	6
Т2, Т3, Т6, Т8	3	1	1	5
Т4, Т7	2	1	1	4
Усі 8 тем: загальний максимум	24	8	8	40

Аналітичне або практичне завдання оцінюється за змістовою коректністю, опорою на належні джерела, обґрунтованістю висновків і відповідністю результату предмету теми. Розподіл балів конкретизовано залежно від максимальної оцінки завдання:

Максимум за завдання	Критерії та оцінювання
4 бали (Т1, Т5)	Коректне визначення проблеми й предмета аналізу − 1; належні джерела та вихідні дані − 1; причинно-наслідковий або інституційний аналіз − 1; аргументований професійний висновок − 1.
3 бали (Т2, Т3, Т6, Т8)	Належні джерела та інформаційна основа − 1; коректність тематичного аналізу й перевірки відповідних умов − 1; обґрунтований висновок, альтернатива або рекомендація − 1.
2 бали (Т4, Т7)	Правильність визначення суб’єктів, умов, ризиків та інших релевантних обставин − 1; обґрунтованість аналітичного висновку або пропозиції − 1.

Представлення та аргументований захист результатів − до 1 бала: бал нараховується за логічне пояснення виконаного аналізу, обґрунтування висновку та змістовні відповіді на уточнювальні запитання. Мінікейс − до 1 бала: бал нараховується за правильне визначення управлінської ситуації та аргументовану відповідь щодо можливих дій. За відсутності відповідної складової або за змістово неправильного результату за неї нараховується 0 балів. Захист може здійснюватися усно або через письмове представлення й відповіді в Moodle за однаковими критеріями.

Конкретні вихідні дані, територію й обсяг завдання визначає викладач відповідно до результатів навчання за темою.

Контрольні заходи поточного контролю

Після завершення кожного змістового модуля проводиться контрольний захід максимальною оцінкою 10 балів. Кожний захід складається з тестової частини (5 балів) та комплексного ситуаційного завдання (5 балів). Тестова частина охоплює п’ять завдань з однією правильною відповіддю по 1 балу; неправильна або відсутня відповідь − 0 балів. Тести охоплюють усі чотири теми відповідного модуля; п’яте завдання може перевіряти міжтематичний зв’язок.

Складова	Контрольний захід 1 (Т1−Т4)	Контрольний захід 2 (Т5−Т8)
Тестування	5 завдань × 1 бал = 5	5 завдань × 1 бал = 5
Комплексне ситуаційне завдання	5 критеріїв × 1 бал = 5	5 критеріїв × 1 бал = 5
Разом	10 балів	10 балів

Контрольний захід 1. Теорія та інституційні засади регіонального врядування і державної регіональної політики

Комплексне ситуаційне завдання передбачає аналіз проблеми регіонального розвитку, її територіальних проявів, зв'язку з державною регіональною політикою, стратегічними документами та компетенцією суб'єктів публічної влади. Максимальна оцінка − 5 балів.

Критерій комплексного ситуаційного завдання	Бали
Визначення суспільно значущої територіальної проблеми, її причин і наслідків	1
Використання релевантних показників та/або фактичних даних для характеристики території	1
Оцінювання законодавчих засад, стратегічної узгодженості та компетенції суб'єктів	1
Зіставлення можливих способів публічно-управлінського реагування з урахуванням координації й обмежень	1
Аргументований висновок щодо управлінського реагування	1

Контрольний захід 2. Публічне управління розвитком територіальних громад: стратегування, спроможність, стійкість і відновлення

Комплексне ситуаційне завдання передбачає управлінську діагностику проблеми громади, оцінювання умов стратегічного вибору, спроможності, стійкості та відновлення, зіставлення альтернатив і підготовку обґрунтованої рекомендації. Максимальна оцінка − 5 балів.

Критерій комплексного ситуаційного завдання	Бали
Визначення локального публічного інтересу й формулювання територіальної проблеми	1
Оцінювання спроможності, стійкості, ресурсів і ризиків громади	1
Формування та зіставлення реалістичних альтернатив управлінського реагування	1
Урахування правових, часових і безпекових умов та можливих наслідків рішення	1
Обґрунтування рекомендованого рішення й основних передумов його реалізації	1

Обидва контрольні заходи можуть проводитися з використанням електронного навчального курсу Moodle. Результати оцінювання тестування й ситуаційного завдання фіксуються окремо; сума формує оцінку за відповідний контрольний захід.

Проміжний контроль

Проміжний контроль здійснюється як оцінювання вчасності та успішності проходження здобувачем заходів поточного контролю відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в НУ «Запорізька політехніка» (наказ ректора від 09.06.2026 № 294). Він не є окремим контрольним заходом, не передбачає участі здобувача та не додає балів до підсумкової оцінки.

Семестровий екзамен

Семестровий екзамен забезпечує комплексну перевірку здатності застосовувати теоретичні та інституційні засади публічного управління розвитком регіонів і територіальних громад до аналізу територіальних проблем, зіставлення управлінських альтернатив та обґрунтування професійно придатних рішень. Максимальна екзаменаційна оцінка − 40 балів.

Екзаменаційне завдання складається з двох теоретико-аналітичних питань по 10 балів і одного комплексного ситуаційного завдання на 20 балів.

Елемент екзамену	Критерії	Бали
Теоретико-аналітичне питання 1	Правильність і повнота теоретичного та інституційного аналізу – до 6; застосування знань до відповідної територіальної ситуації – до 2; аргументований висновок – до 2.	10
Теоретико-аналітичне питання 2	Ті самі критерії.	10
Комплексне ситуаційне завдання	Діагностика проблеми – до 5; альтернативи та компетенція суб'єктів – до 5; здійсненність, ризики й обмеження – до 5; наслідки, вибір і рекомендація – до 5.	20
Разом		40

Деталізація оцінювання комплексного ситуаційного завдання (20 балів):

Критерій	Перевірювані елементи (по 1 балу, якщо не зазначено інше)	Максимум
1. Управлінська діагностика	Визначення проблеми – 1; встановлення причин – 1; використання фактичних даних – 1; суспільно значущі наслідки – 1; формулювання очікуваного результату – 1.	5
2. Альтернативи і суб'єкти	Формування двох змістовно відмінних, реалістичних альтернатив – до 2; визначення компетентних суб'єктів – 1; відповідність стратегічним цілям – 1; визначення критеріїв зіставлення – 1.	5
3. Здійсненність рішення	Правова допустимість – 1; ресурсна забезпеченість – 1; організаційна спроможність – 1; часові обмеження – 1; безпекові ризики та вимоги національної безпеки – 1.	5
4. Наслідки й рекомендація	Оцінювання можливих соціальних, політичних, економічних, екологічних та інших територіальних наслідків – до 2; аргументований вибір рекомендованої альтернативи – до 2; передумови реалізації та відповідальні суб'єкти – 1.	5

Якщо в умові комплексного ситуаційного завдання визначено інші релевантні види територіальних наслідків, вони оцінюються в межах критерію 4 без зміни загальної кількості балів. Екзаменаційні завдання охоплюють обидва змістові модулі й перевіряють застосування знань та аргументацію рішення, а не лише відтворення визначень.

Особливості оцінювання здобувачів заочної форми навчання

Для здобувачів заочної форми навчання застосовуються ті самі максимальні бали й критерії та перевіряються ті самі результати навчання. Бали за Темами 1–8 формуються за результатами роботи під час практичних занять, передбачених навчальним планом, і виконання завдань самостійної роботи. Оцінювання результатів може здійснюватися дистанційно з використанням Moodle, у тому числі через письмовий аргументований захист із відповідями на уточнювальні запитання. Контрольні заходи за обома змістовими модулями та семестровий екзамен проводяться за загальними критеріями.

Здобувачеві до виконання завдання доводяться його зміст, очікуваний результат, максимальна кількість балів і критерії оцінювання. Результати контрольних заходів фіксуються за відповідними складовими; зворотний зв'язок містить пояснення суттєвих недоліків виконаної роботи. Застосування діагностичних опитувань під час лекцій має виключно зворотний зв'язок і безпосередньо не впливає на підсумкову оцінку.

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політики курсу визначають правила організації навчальної роботи, академічної

взаємодії та відповідальності здобувачів під час опанування дисципліни. Вони ґрунтуються на чинному законодавстві України та нормативних документах НУ «Запорізька політехніка».

Політика дедлайнів та виконання навчальних завдань. Навчальні завдання виконуються у строки, визначені календарною організацією освітнього процесу та повідомлені викладачем через офіційні канали комунікації. Якщо об'єктивні обставини унеможливлюють своєчасне виконання завдання, здобувач має завчасно повідомити викладача. Строк виконання може бути змінений з урахуванням конкретних обставин і відповідно до встановленого в університеті порядку.

Політика визнання результатів неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, можуть бути визнані відповідно до чинного в НУ «Запорізька політехніка» порядку. Визнанню підлягають результати, щодо яких підтверджено відповідність результатам навчання та змісту відповідної частини дисципліни. Наявність сертифіката про проходження онлайн-курсу або іншого освітнього заходу сама по собі не означає автоматичного зарахування результатів.

Політика академічної доброчесності. Усі види навчальної роботи виконуються з дотриманням принципів академічної доброчесності. Індивідуальні завдання виконуються самостійно; використані положення, ідеї, фактичні дані та результати інших авторів мають супроводжуватися належними посиланнями на джерела. Здобувач відповідає за достовірність поданої інформації та має бути готовим пояснити зміст виконаної роботи, обґрунтувати сформульовані висновки й підтвердити самостійність її виконання.

Використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі

Використання технологій штучного інтелекту (ШІ), зокрема генеративного, під час вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20) та Декларації про принципи використання генеративного штучного інтелекту в НУ «Запорізька політехніка» (https://docs.zp.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/Dekl_pro_pryn_vykor_heneratyvnoho_shtuchnoho_intelektu.pdf), введеної в дію наказом ректора від 27.11.2023 № 468.

Допускається використання ШІ як допоміжного інструмента для пошуку й систематизації інформації, пояснення навчального матеріалу, формування ідей, мовного редагування та самоперевірки. Під час виконання аналітичних завдань ШІ може застосовуватися для попереднього опрацювання даних, порівняння управлінських альтернатив і моделювання ситуацій відповідно до умов завдання. Здобувач самостійно перевіряє отриману інформацію, аналізує результати, обґрунтовує висновки та відповідає за їх достовірність.

Під час контрольних заходів використання ШІ допускається лише за прямим дозволом, визначеним умовами відповідного завдання. Забороняється подавати згенеровані ШІ матеріали як результати власної самостійної роботи без зазначення їх походження. У навчальних роботах здобувач зазначає використаний інструмент ШІ та характер його застосування; включення згенерованих об'єктів до академічних творів декларується відповідно до вимог законодавства.

Використання ШІ не замінює посилань на першоджерела та не звільняє від дотримання академічної доброчесності. Порушення встановлених вимог розглядаються відповідно до законодавства та внутрішніх нормативних документів університету.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права й обов'язки здобувачів під час опанування дисципліни реалізуються відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Статуту НУ «Запорізька політехніка», Положення про організацію освітнього процесу та інших чинних університетських документів. Реалізація академічних прав поєднується з виконанням вимог освітньої програми й дисципліни та дотриманням установлених правил освітнього процесу.

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Персональні дані,

контактна інформація, результати навчальних робіт та інші відомості, отримані в межах освітнього процесу, використовуються виключно для законних цілей освітньої діяльності. Не допускається необґрунтоване поширення персональних даних або іншої інформації з обмеженим доступом.

Політика взаємоповаги та академічної комунікації. Взаємодія під час вивчення дисципліни ґрунтується на взаємній повазі, академічній етиці, коректності професійної комунікації та праві кожного учасника на аргументовану позицію. Під час обговорення дискусійних питань оцінюються змістова коректність, логічність і доказовість позиції, а не її збіг із позицією викладача чи інших учасників. Образливі, принизливі, дискримінаційні або агресивні форми комунікації є неприпустимими.

Зворотний зв'язок та адаптація навчання. Під час лекцій використовуються короткі діагностичні опитування, проблемні запитання та експрес-тестування, результати яких не є окремою складовою оцінювання. Вони дають змогу визначити питання, що потребують додаткового пояснення, та за потреби скоригувати темп і спосіб подання матеріалу, доповнити його прикладами або кейсами, визначити питання для консультацій. Здобувач може повідомити про труднощі в опануванні матеріалу під час заняття, консультації або через Moodle та отримати індивідуальний чи груповий зворотний зв'язок залежно від характеру запиту.

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДЛЯ РОБОТИ НА КУРСІ

Для повноцінного опанування дисципліни здобувачеві необхідний **особистий доступ до системи дистанційного навчання Moodle НУ «Запорізька політехніка»**, де розміщуються навчально-методичні матеріали курсу, завдання для практичної та самостійної роботи, матеріали поточного контролю та організаційна інформація.

Для роботи на курсі необхідні:

− пристрій із доступом до мережі Інтернет, що забезпечує роботу в Moodle та участь у дистанційній навчальній взаємодії;

− актуальний веббраузер і програмні засоби для перегляду та підготовки текстових документів, електронних таблиць, презентацій і PDF-файлів;

− можливість працювати з офіційними електронними ресурсами органів державної влади та місцевого самоврядування, нормативно-правовими базами, стратегічними документами, відкритими статистичними й аналітичними даними;

− можливість завантажувати до Moodle виконані навчальні завдання у визначених викладачем форматах та отримувати зворотний зв'язок;

− засоби аудіо- та відеозв'язку для участі в онлайн-заняттях і консультаціях у разі дистанційного або змішаного формату навчання.

Під час виконання аналітичних і ситуаційних завдань здобувач самостійно перевіряє доступність, актуальність і достовірність використаних електронних джерел. Для нормативно-правових актів, стратегічних документів, офіційної статистики та інших даних перевага надається **офіційним першоджерелам**.